

GAZETA LWOWSKA.

We Srode

N^{ro}. 128.

7. Listopada 1821.

Wiadomości krajowe.

Ze Lwowa. — Oto iest
M O W A

*JWX. Primasa Królestw Galicyi i Lodomeryi,
miana przy końcu Seymu d. 20. Paźdz. r. b.*

»Gdy mi przy końcu Seymu tego, bydź tłumaczem uczuć Prześwietnych zgromadzonych Stanów szczęście się dostało, sądzę bydź moją powinnością te naypierwey wynurzyć, któremi każdy z nas iest nayżywiey przejętym, to iest: uczucia naygłębszego uszanowania i naypokorniejszey wdzięczności dla Jego Cesarško Królewskięy Apostolskięy Mości, Pana naszego, za łaskę, przez którą na Seym zwołani, widzimy się uroczycie tu zgromadzonemi.«

»Zaiste łaska, która iak nam naydroższym zakładem naytroskliwszego o dobro nasze Monarchy w czasie obrad naszych była, tak teraz po skóńczeniu tychże, przy rozłączeniu się naszym, serca nasze przez iednomyślnę chęć łaskę, byśmy wszyscy, każdy w swym zakresie, i daley na łaskę Nayiaśnieyszego Pana, przez nayścieisleysze wykonywanie naydobrotliwszych Jego rozkazów zasługiwali.«

»JW. Hrabio, Cesarško Królewski pierwszy Kommissarzu Seymowy! Poczytuujemy sobie za szczególny zaszczyt, że Nayiaśnieyszy Pan pierwszym Kommissarzem Seymowym Waszą Excellencyją mianować raczył.«

»Znane powszechnie zasługi i cnoty Twoie, niewzruszona wierność i przywiązanie do Tronu i Kraiu, zyskały Ci w oczach naysprawiedliwszego Monarchy łaskawe zaufanie, którego i teraznięyszy wybor Twóy, tak mocnym iest dowodem. Dodateś Wasza Excellencyja Twemu od wieków świetnemu imieniowi nowej świetności i zobowiązawszy serca rodaków, zostawięś swą pamięć na zawsze w ich sercach.«

»JW. Cesarško Królewski Kommissarzu Seymowy i Radco rządu krajowego! Szacowane od nas cnoty Twoie i zasługi, dowiedziona w publicznem urzędowaniu zdatność i poczciwość, miłość Monarchy i Kraiu, poświęcenie się Twoie dla dobra publicznego, prace, które iak czło-

nek wysokiego Rządu krajowego podeymujesz, nie uszły wiadomości naylepszego Monarchy naszego, i ziednały Ci tę Jego ufność, która się w powierzeniu Ci Urzędu Kommissarza Seymowego nayłaskawiey okazuje. Sprawowałeś urząd ten tak, że szacunek dla Ciebie i zasługi Twoje pomnożonemi zostały.«

»Przyimycie więc Jaśnie Wielmożni Kommissarze za dopełnienie wysokiego przeznaczenia Waszego czułe dzięki nasze a razem i zapewnienie, że wdzięczność Wam winna w żadnym nawet naypoźniejszym czasie zagładzoną niebędzie.«

»JW. Hrabio Cesarško Królewski Seymowy Prezesie, zajmujący tu miejsce szacunek i serca wszystkich Galicyjanów posiadającego Prezesa Stanowego, zasług pełnego Królestw Galicyi i Lodomeryi Gubernatora, pod którego stérem kraj ten tak się szczęśliwym bydź czuie. Składamy Waszey Excellencyi z żywym uczuciem podziękowanie, żeś obradom naszym z tą rostopnością i zręcznością przewodniczył, które zawsze cechą Twych czynów były we wszystkich wysokich urzędach, iakie w ciągu w zasługi obfitego życia Twego piastowałeś, i w tym, który teraz piastujesz.«

»Szanowne Członki Wydziału Stanowego! Obowiązani iestemy za prace Wasze, wdzięczność i szacunek które czuujemy publicznie oświadczyć. Z doświadczenia nam znana rostopność Wasza, znaiomość kraiu, iego stosunków i potrzeb, nieznużona gorliwość Wasza są nam rękoymią że i daley z równą troskliwością o dobro nasze wciąż działać będziecie. W tem przekonaniu możemy się z pocięchą w tem miejscu rozłączyć, na które nas oycowska łaska naszego Monarchy zgromadziła.«

»Przed tém rozłączeniem się łączemy wszyscy do Was Jaśnie Wielmożni Kommissarze Seymowi prośby, byście naygłębszy hołd niezmiennęy naszej wierności i nieograniczoney wdzięczności, któremi nas tu dla Nayiaśnieyszego Cesarza i Króla Pana naszego nayłaskawszego i nayukochańszego przejętymi widzicie, u podnóżka Tronu Jego złożyli.«

)

(Po ukończeniu mowy przez JW. Prymasa rzeźł JW. Prezcs:)

„Dopełnwszy czego po nas Najiaśniejszy Pau i Oyczyzna wymagała, kończę urzędowanie moje i obrady seymowe rozwiązię, zachowując a sercu moiem niezgastą wdzięczność, za wszystkie dowody uprzejmości, które w ciągu urzędowania miło mi było odbierać.»

Przy rozdawaniu nagrod w d. 24. Maia r. b. w Samborze, odebrały następujące osoby przepisane ceny: po 20 Cz. Zł. za dochowane nayıpiękniesze po stadnikach skarbowych żrzebce poddani: Jakób Fey, Jakób Sieger i Jakób Jergen; po 6 Cz. Zł. za nayıpiękniesze takżeż klacze, poddani: Wendelin Hollofer, Piótr Braun, Ludwik Breuer, Jan Schöffer i Mikołaj Frey.

Z Wiednia d. 29. Października. — Jego Cesarska Mość uznając zasługi Rady nadwornego C. K. powszechney Kamery nadworney i Kawalera Austriacko-Cesarskiego orderu Leopolda, Antoniego Fryderyka Barona Mayern, położone w różnych zdarzeniach, spowodowany został w dowód Swoiego nayıwyższego zadowoľnienia nadadź onemuż godność C. K. rzeczywistego Rady tajnego, z uwolnieniem go od tax, w którym to charakterze złożył tenże zwyczajną przysięgę na d. 25. Października r. b. w ręce Cesarza Jmci.

N. Pan nayıwyższą Swoią uchwałą gabinetową z d. 30. Września r. b. raczył umieszczonego od lat kilku przy C. K. Radzie Stanu, dotąd zaś w Ministeryium Skarbu pracującego Karola Kawalera Kùbek mianować rzeczywistym Radcą Stanu i Konferencyi.

Wiadomości zagraniczne.

Portugaliia, Brazylia i Algarbiia.

Na ostatniem posiedzeniu Stanów mówił Deputowany Rebello uprzednie względem 70 artykułu Konstytucyi, który tak brzmi: „Król nie może przeszkadzać wyborom, ani sprzeciwiać się, aby czas zgromadzenia Stanów przedłużony lub skrócony został, ani jakimkolwiek sposobem oświadczać się przeciwko onych uchwałom.»

Pytał się, w przypadku, gdyby się tego dopuścił Król, czyliby ściągnać na siebie karę i iaką? pomiędzy przypadkami, ciągnącemi za sobą utratę korony ten nie jest obięty; z tą wnosi, aby go z tego powodu zalańczyć. Deputowany Alvez de Rio wspierał onegoż

i przywiódł na pamięć. owych grenadyerów, którzy radę 500 (w dniu 18. Brumaire) rozpedzili. — Deputowany Miranda odpowiedział: Wtedy nie naruszono żadnego artykułu Konstytucyi, lecz takowa przez przeciwdziałanie została całkiem zniszczoną. W dalszym ciągu mowy pytał się ow P. Alvez: czyli sądzi jeszcze, że Władza Królów pochodzi od Boga? Albowiem sam nie jest tego zdania, lecz mocno przekonany, że takoweż udziela Narod! Wielu członków mówiło przeciwko odmianie artykułu, atoli przyjęto takowy 52 głosami przeciwko 34 bez odmiany, ponieważ rozumie się samo przez się, że Król uwlaeza koronie, skoro nastaje na Władztwo Narodu!

Hiszpania.

Stan zdrowia w Hiszpanii południowej dosyć jest zaspokajający, oprócz Puerto de Santa Maryia pod Kadyxem, gdzie lekarze formalnie oświadczyli, iż tam są znałki żółtej gorączki. Podług tego więc przedsięwzięto wszelkie środki ostrożności.

Więść o śmierci Gubernatora, taki przeraziła mieszkańców, iż więcej iak 2000 osób zbiegło z miasta. Taką samą boiaźnią napelniona była Murcyia, przez przemyczone towary, które bez żadnego zaświadczenia przybyły z Gibraltaru. Zato wiadomości z Hiszpanii wschodniowej są smutne; w Tortosie poczęści wymarli mieszkańcy, poczęści opnęli miasto; toż samo uszło w Barcelonecie; podług doniesień nadeszłych z Barcellona z d. 29. Września powiększyła się tam bardziej ieszcze choroba po mocznych deszczach, po których nastąpiło gorąco 20 stopni. W dniach 25. i 26. Września umarło tamże 260 osób. Dzieci zmarłych matek na tę zarazę są kozy. Ponieważ Notaryusze niechcieli udawać się do chorych dla robienia testamentów, wymierzono przeciwko onym kary pieniężne a nawet oddaleniem z urzędu pogroźono. Kordon został rozszerzony i zawiera wiele okolic, w które zbiegli mieszkańcy Barcellona. W Saragossie nawet podwoiono środki ostrożności, i zakazano dawać sere nad i kupiać się więcej iak 5 osobom po siedmiej godzinie wieczorem.

Stany trudniły się do d. 8. Października powtórnie odczytaniem projektów do prawa już wypracowanych, dotyczących się nowego podziału Hiszpanii, milicyi Narodowej i ustaw karzących. Względem pierwszych już rozpoczęły się rozprawy. Projekt, który, iak doniesiliśmy zatrzymuje dawny podział prowincyi i takowe tylko dzieli na ob-

wody, z podnaczelnikami i deputacjami obwodowemi (radami obwodu iak mają prowincye Naczelników politycznych i rady prowincyjne) znajdując gorliwych obrońców, chociaż wielu życzyło sobie, aby nastąpił nowy podział jeogastaficzny Hiszpanii.

W Barcelлонie coraz większe zniszczenia czyniła żółta gorączka. W dniach 1. i 2. Października umierało każdego dnia 300 do 350 ludzi. Chorzy bez pomocy prawie giną, albowiem i za największe pieniądze nikogo znaleźć nie można, aby onych pilnował. Zaraza, która początkowo tylko niektóre zaięta dzielnice, rozszerzyła się po całym mieście, nawet wdarła się do cytađelli i do wsi Gracia, dokąd schroniło się wielu mieszkańców z Barcelłony. Więcey, iak połowa mieszkańców Barcelłony inż wyszła; tym, co się pozostali, doradziły Władze, obozować pod namiotami pod gołym niebem, na mieyscu będącym między miastem a kordonem. Tym sposobem sądzą, że położą tamę tej niszczącej chorobie, której tylko gorąca temperatura sprzyja. Najgorszem zaś jest to, iż lekarze nie zgadzają się na naturę tej choroby; iedni mają onę za żółtą gorączkę, inni za chorobą Guinea-Neger, a ieszcze inni za złą febrę mieyscową. Rozmaitość w widokach tę ma nieprzyjemne skutki, iż się nie zgadzają na srodki, iakichby użyć należało.

Wielka Brytania i Irlandya.

Kuryier Londyński czyni nieiakię ostrzeżenia względźm bezskuteczney skargi Posła Angielskiego w Madrycie, zaniesioney przeciwko wydawcy dziennika *Regulateur* P. Chapuis, który umieścił w pytaniu swoim text dotyczący się honoru Króla W. Brytanii, »Skarga (wraża) bardzo była gruntowna. Przysięgli Hiszpańscy zaś nie naleźli najmniejszego szładu obrazy tam, gdzie Poseł Angielski wykazał onym oczywistą potwarz naswoiego Monarchę.«

»Mamy przyczynę sądzić, że febra rewolucyyna rozszerzy się prędczy i daley, iakby temu wierzyć można. W kraju, gdzie autorowie pism czasowych bezkarnie spotwarzać mogą Monarchów żyjących z tym krajem w przyjaźni, i gdzie skargi Posłów są odrzucane, tam stosunki przyjaźni wystawione są na niebezpieczeństwo prędkiego zerwania się. Jeźli Rząd za słabym jest do ziednania uszanowania ku prawom i zalecenia onych wykonywania, wtedy przestanie byđź Rządem, z którym utrzymywać można korzystne związki polityczne. Ubolewać musiemy nad smutnem położeniem takiego Rzą-

du, atoli sprzeciwiłoby się to godności potężnych Monarchów, by dozwolili, aby dłużej przebywali Posłowie ich w kraiach, gdzie się taka posuwa anarchia, iż bezkarnie obrażać można agentów dyplomatycznych, podczas, gdy Sądy są za słabymi, do ukarania podobnych bezprawców. — I tak się dzieie wtedy, iż rewolucyie, iak Francuzka i Hiszpańska, których iedney do drugiey podobieństwo z każdym dniem jest więcej uderzające, na tem stają, iż ściągają sprawiedliwą nieprzyjaźń Panstw innych. — Kraj zupełnie rewolucyyny (a takim się Hiszpania niebawem stanie) nie zawiera w swoich ustanowach żadnych z tych żywiołów, któreby łatwo połączyć i pomieszzać się mogły z innymi nierewolucyynymi krajami. Rozdziela się, że tak powiemy od powszechney sprawy, do której pierwey należał. — Nie przywłaszczamy sobie przepowiedzenia, iaki tok weźmie iakubizm Hiszpański; tyle ieno przewidujemy, że w Hiszpanii zachodzą okoliczności i zabiegi, które iezli nie będą sprawdzane (a zkładę się w tej chwili weźmie kontrola?) to wnet kraj ten rozłączą z wielkim związkiem Europeyskim. Czyli krajowi temu naówczas dozwolą wypalić się iak gorze ogień wyrzucający, lub czyli wielka sprawa ciała politycznego Europeyskiego włoży na nas obowiązek myślenia o srodkach, które zabezpieczyć zdołają prawe zasady i podstawy, utrzymujące wielką budowę polityki Europeyskiej, a których utrzymanie wymaga szczęście i pomyślność wszystkich.«

Sir Robert Wilson pisał znowu list do Xięcia Yorka, w którym zapewnia go na słowo honoru, iż wszystkie wieści względem iego postępowania w niedawno zasztem zdarzeniu są fałszywe, i że gdy naysurowiey został ukarany nie wiedząc za co, tym tylko będzie zaspokojony, iezli czynności iego rozpozna dokładnie i ściśle albo Sąd woienny, lub gdyby mu to było odmowiono zwyczajna Komisya śledcza. Na to odpowiedział mu Xięże York, iż, ponieważ Król inż w tej mierze rozstrzygnął, on inż w tej mierze nie przedsięwziąć nie może.

Xiężniczka Kumberlandy Olivia, ściągana za długi w uwiadomieniu przybitem publicznie, prosi o wsparcie Narodu i uskarza się powtórnie, że iey zaprzeczają wypłaty 15,000 funtów szterl., które iey iak dowiedziono sądownie, zapisał Król zmarły.

Francya.

Słabość Króla nie miała na szczęście żadnych skutków; Jego Królewska Mość używał w d. 15. Październ. zwyczajney przechadzki,

W dniu 16. Paźdz. w całej Francji odprawiano nabożeństwo żałobne w rocznicę śmierci Królowej Maryi Antoniny.

Arcybisk Paryżki pozwolił Misyonarzom miewać kazania i ćwiczenia duchowne w różnych farnych kościołach na wschodnim w przedmieściu Paryża.

Monitor z d. 15. Paźdz. zawiera co następuje: »Najnowsze wiadomości odebrane z nad granic Hiszpańskich, donoszą, że żółta gorączka ciągle pustoszy miasta Barcelonę i Tortozę i przedarła się już do wielu innych miast Katalonii i Arragonii. Postępy tej choroby w Hiszpanii, dowodzą, jak potrzebnymi i mądrymi były środki, przepisane rozporządzeniem Królewskiem z d. 27. Września w celu ochronienia Francji od zarazy. Środki przywiedziono wnet do skutku. Wszędzie na granicy najsurowsza i najscisleysza ostrożność jest zachowywaną; kordony zdrowia wzmocniono i wyruszyły nowe wojska, aby takowe w potrzebie jeszcze bardziej wzmocnić.

Z *Marsylii*. — Kapitan Gorre, Adjutant Margrabiego Montchenu, który z nim przybył z wyspy S. Heleny, pojechał do Paryża. P. Montchenu wyjedzie za nim wkrótce. Mówią, iż Jenerał Bertrand ma zamiar udać się do Francji.

W lasku Boulońskim pod Paryżem strzelały się na d. 12. z. m. dwie dobrze ubrane damy. Obiedwie chybiły; kule utkwily w blisko stojących drzewach.

W ł o c h y.

Z *Geny* d. 26. *Września*. — Mamy tu więcej jak 40 okrętów w naszym porcie przybyłych z Lewanty ze zbożem i ziemiopłodami. Przybycie onych dla handlu sprawiło radość, gdyż z powodu wybuchey wojny między Turkami a Grekami włożone kapitały na kupno takowych miano za stracone.

N i e m c y.

Złożona w *Frankforcie* Kommissya przez Xiążąt Protestańskich południowych Niemiec dla przedsięwzięcia układów ze Stolicą Apostolską rozpoczęta znowu swoje posiedzenia w d. 16. Października. Potwierdza się, że nadeszła z Rzymu bulla, sankcjonująca wiele przelożonych środków, mianowicie: odgraniczenie dyiecezyi, utworzenie kościoła Metropolitarnego, wybór Biskupów, i że wszy-

stko spodziewać się każe prędkiego rzeczy tej ukończenia.

Pisma publiczne zawierają list z Augsburga z dnia 20. Października, wyrażający: »Jest tu u nas młody uczoney, który w tej chwili powrócił z bardzo ważney podróży. Powodowany rozognionym zapatem dla sprawy Greków wsiadł na okręt w Sycylii z koncem miesiąca Czerwca; popłynął do wyspy Zante, z tamtąd udał się do Morei, i odważył się — bowiem Rząd Angielski nie dozwalał żeglugi do Kalamatta — wraz z innymi trzema podróżnymi przebydź lądem wschodni Peloponezus, a toli w podróży tej blisko Paulisso — dawnego Phigalia — przez Moreotów zrabowany, zraniony i bliski śmierci, dostał się przecie do Kalamatta, podowczas główney kwatery Greków w Morei. Lecz wszystko to, co tamże w krótkim czasie widział i postrzegał, pozbawiło go wszelkich nadziei i ideału, i chociaż przybył w zamiarze, gdyby potrzeba była poledz za sprawę Greków; chociaż obrany ze wszystkich źródeł pomocnych przybył pośród nich, jednak wołał raczej, iak naprędzey onych opuścić, iak dłużej tamże zostawać. Tak ruszył z Kalamatty w ostatnich dniach Lipca, i przez wyspy Jońskie powrócił do Wenecyi, a ztamtąd do Niemiec. Życzy on, aby wszyscy ci, którzy podobnie iemu udadz się chcą do Morei zaniechali swiego zamiaru; może istotny obraz terażniejszego stanu politycznego stanu półwyspu, iak doznanych przez niego cierpień nauczą lepiej nie jednego i zachowają go od podeymowania takowej podróży.«

Królewicowska Mość Następcy Tronu Bawarskiego wyjechał dnia 14. z. m. z Monachium do Würzburga.

Z Lipska donoszą z d. 2. Października: Jarmark nasz w istocie nie iest liczny. Napróżno stoją kupcy przed swoimi sklepami, wyiawszy skóry, które były drogie, żaden prawie artykuł fabryczny nie miał pokupu. Nieobecność Greków, a nawet złe dla fabryk krajowych lato ma bydź tego przyczyną. Prawie zupełnie nie masz kupców z Niemiec, a obecni skarżą się, iż na iarmarku Wielkannocnym za nadto zaopatrzyli się w towary, w nadziei, że takowe zbędą na iarmarkach i targach. Równie wysokie cła w Rosseyi i Polsce przyczyniać się mają do nieprzedazy wielu artykułów fabrycznych.